

**BOLALARDAGI TUG'MA YURAK NUQSONLARINING MORFOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

**MORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CONGENITAL HEART
DEFECTS IN CHILDREN**

**МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ВРОЖДЕННЫХ ПОРОКОВ
СЕРДЦА У ДЕТЕЙ**

Ilmiy rahbar: Po'latov Habibulla Hayrullayevich

Ilmiy rahbar: Allaberganov Dilshod SHavkatovich

Magistr talabasi: Hamroyev Farrux Jo'rayevich

So`nggi paytlarda bolalarning tug`ma yurak nuqsoni bilan dunyoga kelishi nisbatan ko`paygan. Bolajonlarning bunday holatda tug`ilishiga nimalar sabab bo`ladi? Ona homilador vaqtida sog`lom farzandni dunyoga keltirishi uchun nimalardan ehtiyot bo`lishi zarur?

— Tug`ma yurak nuqsonlari yoki umuman tug`ma anomaliyalarning rivojlanishiga, asosan, oltita faktor ta`sir qiladi. Bular:

- homilador ayollardagi anemiya;
- ayolning surunkali yoki o`tkir infeksiyali kasalligi;
- virusli kasalliklar;
- garmonal faktor;
- neyrohumoral faktor;
- yaqin qarindoshlar o`rtasidagi nikoh.

Kamqonlik, homiladorlikning dastlabki uch oyligida ayolning grippga chalinishi va bunga qarshi davolanmasligi, qolaversa, buyrak va boshqa a`zoldagi surunkali xastaliklar, onada uchraydigan turli infeksiyalar va virusli kasalliklar homilaning sog`lom rivojlanishiga imkon bermaydi.

Natijada bolada tug`ma nuqsonlar paydo bo`lishi mumkin. Bu muammoning oldini olish uchun homiladorlikni rejalashtirishdan oldin bo`lajak ota-ona tor doiradagi mutaxassislar ko`rigidan o`tib, kasallik aniqlansa, davolanishi lozim.

Buning eng samarali yo`li homilador ayollarni skrining ko`rigiga o`z vaqtida jalb etishdir. Bugun mamlakatimizda ona-bola skrining xizmati rivojlanib borayapti. Qolaversa, tug`uruq majmualarida har bir chaqaloq chuqur ko`rikdan o`tkaziladi. Bolada tug`ma nuqson bo`lsa, shu erning o`zida aniqlash imkoni mavjud.

Tug`ma yurak nuqsonlarining turlari juda ko`p. Shu bois davolash ishlari kasallikning turiga qarab belgilanadi. Deylik, ochiq arterial protok —shunday turlardan biri.

Bola olti oylik bo`lgunicha, organizmdagi fiziologik o`zgarishlar tufayli bu tug`ma yurak nuqson turi kichik hajmda bo`lsa, o`z-o`zidan yopilib ketish imkoni bo`ladi.

Qisqasi, har bir kasallikni davolashning o`z standartlari bor. Davolash ishlarini shu asosda tashkil etish uchun bemor doimo shifokor kuzatuvda bo`lishi lozim.

Tug`ma yurak nuqsonlari (TYN), shuningdek, tug`ma yurak anomaliyasi va tug`ma yurak kasalligi sifatida ham nomlanib, tug`ilish paytida mavjud bo`lgan yurakdagi yoki yirik tomirlar tuzilishidagi nuqson hisoblanadi. Tug`ma yurak nuqsoni yurak-qon tomir kasalliklari sifatida tasniflanadi. Belgilari va alomatlari nuqsonning o`ziga xos turiga bog`liq. Simptomlar zararsiz yoki hayot uchun xatarli bo`lishi mumkin. Agar mavjud bo`lsa, tez nafas olish, ko`kargan teri (siyanoz), kam vaznlik va tez charchash kabilarni o`z ichiga olishi mumkin.. Tug`ma yurak nuqsonlari ko`krak og`rig`iga olib kelmaydi.. Ko`pincha tug`ma yurak nuqsonlari boshqa kasalliklar bilan bog`liq emas. Tug`ma yurak nuqsonlarining asorati yurak etishmovchiligidir.

Belgilari:

- Vertebral anomaliyalar
- Anal atreziya
- Yurak-qon tomir anomaliyalari
- Traxeofofagial oqma
- Qizilo`ngach atreziyasi
- Buyrak (buyrak) va/yoki radial anomaliyalar
- Oyoq-qo`llardagi nuqsonlari

Davolash. Tug`ma yurak nuqsonlari jarrohlik va dori-darmonlarni talab qilishi mumkin. Dori-darmonlarga diuretiklar kiradi, ular yurakning qisqarishini kuchaytirish uchun tanadan suv, tuzlar va digoksinni yo`q qilishga yordam beradi. Bu yurak urishini sekinlashtiradi va to`qimalardan bir oz suyuqlikni olib tashlaydi. Ba`zi nuqsonlar qon aylanishini normal holatga qaytarish uchun jarrohlik muolajalarini talab qiladi va ba`zi hollarda bir nechta operatsiyalarni talab qiladi. Ko`p odamlar, birinchi navbatda, bolalar kardiologi, keyin esa kattalar tug`ma kardiologi bilan umrbod ixtisoslashgan yurak parvarishiga muhtoj. 1,8 milliondan ortiq insonlar tug`ma yurak nuqsonlari bilan yashaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. „What Are Congenital Heart Defects?“. National Heart, Lung, and Blood Institute (1-iyul 2011-yil). 13-avgust 2015-yilda asl nusxadan arxivlandi. Qaraldi: 10-avgust 2015-yil.
2. „Cardiovascular diseases (CVDs)“ (en). www.who.int. Qaraldi: 13-fevral 2022-yil.
3. Mendis, Shanthi; Puska, Pekka; Norrving, Bo; World Health Organization. Global Atlas on Cardiovascular Disease Prevention and Control. World

Health Organization in collaboration with the World Heart Federation and the World Stroke Organization, 2011 — 3, 60 bet. ISBN 978-92-4-156437-3.

4. „What Are the Signs and Symptoms of Congenital Heart Defects?“. National Heart, Lung, and Blood Institute (1-iyul 2011-yil). 27-iyul 2015-yilda asl nusxadan arxivlandi. Qaraldi: 10-avgust 2015-yil.

5. Blue GM, Kirk EP, Giannoulatou E, Sholler GF, Dunwoodie SL, Harvey RP, Winlaw DS (February 2017). „Advances in the Genetics of Congenital Heart Disease: A Clinician's Guide“. *Journal of the American College of Cardiology*. 69-jild, № 7. 859–870-bet. doi:10.1016/j.jacc.2016.11.060. PMID 28209227.

6. *Essential Cardiology: Principles and Practice*. Totowa, NJ: Humana Press, 2005 — 393 bet. ISBN 978-1-58829-370-1.